

מנחות צא-ב

עניין: בענין הנסכים

שפת אמת שלח תרמ"ט

אור לנשמת אלוקי ממעל והוא בחינת השבת יומא דנשמתין ולא דגופא². לכן שבת יעשה כולו תורה³. אבל בימי המעשה הוא תיקון העשיה גשמיות והוא מדריגה תחתונה ונקרא מרגלים. לכן אמר יוסף (בראשית מב, ט) מרגלים אתם לראות כו' ערות הארץ באתם. כי י"ב שבטים הם מתקנים ששת ימי המעשה כמו שכתבתי במקום אחר⁴. ויוסף שהוא בחינת השבת⁵ הוא יומא דנשמתין כו' כדכתיב (דברים לג, טז) ולקדקד נזיר אחיו. וכן כתוב בשבת (ישעיה נח, יג) אם תשיב משבת רגליך. שאין צריך בירור בשבת. ובימי המעשה שהעיקר לברר הטוב מהרע זה ענין מרגלים לראות ערות הארץ. וכמו דאיתא⁶ שהנשמה בעל כרחיה יורדת בגוף לעולם הזה שאינה חפוצה לירד בעולם השפל. כמו כן היה קשה למרגלים לכנוס במדריגה זו. שבמדבר היה כולו תורה. אכן ה' יתברך רצה להכניסנו לארץ ישראל לתקן גם הגוף. וזהו שכתוב (במדבר יד, ט) בה' אל תמרודו שהוא כמו מרידה שאין לנו לבחור רק לקיים רצונו יתברך שהוא הטוב והישר. וזה ענין סמיכות פרשת נסכים אחר מעשה מרגלים כמו שכתבתי במקום אחר⁷ על פי הגמרא⁸ הקורא קריאת שמע בלא תפילין כמעיד עדות שקר וכאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים. כי צריכין לשתף עובדא למלולא כדאיתא בזוהר הקדוש תרומה⁹. והוא לתקן הנשמה והגוף. לכן בשעת קריאת שמע צריך להיות גם התיקון במעשה המצוה שעל ידי זה מתקיים וישאר הארת הדיבורים בגופו של אדם. ובלאו הכי הוי מעיד עדות שקר בעצמו שאינו מבורר בגוף רק בנשמה בלבד. והבירור צריך להיות גם בגוף. וכמו כן בכל קרבן צוה ה' יתברך להוסיף נסכים ומנחה שהוא התיקונים מן הארץ דגן תירוש ויצהר שבאין בכח חרישה וזריעה ונטיעה. אבל הבהמה הוא בעל חיים בעצמו. והקב"ה רצה בשעת הקרבן יהיה דביקות במעשה האדם. ולכן השירה היתה בשעת נסכים עובדא ומלולא. וכמו כן קריאת שמע ותפילין. לכן בשבת קודש אין צריכין תפילין¹⁰ שהיא יומא דנשמתין ואין צריכין בירור כנ"ל:

ספורנו שלח במדבר פט"ו

טו. (ג-ד) לעשות ריח ניחוח. והקריב המקריב. הנה עד העגל היה הקרבן "ריח ניחוח" בזולת מנחה ונסכים, כענין בהבל ובנח ובאברהם, וכענין "וישלח את נערי בני ישראל, ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה', פרים" (שמות כד ה), לא זולת זה ובחטאם בעגל הצריך מנחה ונסכים לעולת התמיד שהיא קרבן צבור, ומאז שחטאו במרגלים הצריך מנחה ונסכים להכשיר גם קרבן יחיד.

שם משמואל שלח תרע"ב

וכשאני לעצמי הייתי אומר דהנה כבר אמרנו במק"א דקרבן הוא כשמו שמקרב את ישראל לאביהן שבשמים, וקרבן מבע"ח מקרב את נפש החיונית כאמרם ז"ל (רש"י ויקרא י"א) תבוא נפש ותכפר על הנפש. ונסכים שאין בהם נפש חיונית אלא נפש צומחת בלבד מקרבין את הנפש הצומחת שבאדם שהוא הגוף. והנה כמו שמצינו במשכן שהי' ראשון לאכילת קדשים, וכבר אמרנו שהאכילה שהיא בגוף מועילה לגוף להיות נמשך מעצמו אחר רצון הש"י וזה התחיל במשכן, מורה שקודם לכן לא הגיע העולם לידי מדרגה זו שהי' גם הגוף קדוש מצד עצמו. כן נאמר ג"כ בנסכים שהם לקרב גם את הגוף להש"י לא הי' קודם מ"ת. וישראל יכו מחמת אמרם נעשה ונשמע כידוע שנעשה נגד הגוף ונשמע נגד השכל. וע"כ מה שכתב הספורנו שקודם העגל לא הצריך לנסכים ומביא רא'י ממה שלא מצינו נסכים בהבל ונח ואברהם וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' ולא מצינו שהיו בהם נסכים, לפי דרכנו הוא מפני שהי' קודם מ"ת וכמ"ש רש"י משפטים, וכבר הבאנו ראיות ברורות לדברי רש"י, ואפי' לדברי הרמב"ן שהי' לאחר מ"ת, אולי מפני שהי' תיכף לאחר מ"ת שהיו מיושרים בתכלית ולא הוצרכו הקרבנות כדי להתקרב, אלא כעין לעתיד והדברים עתיקים. אך מה שעד המרגלים לא הוצרכו קרבנות יחיד לנסכים, אלא ממרגלים ואילך, מילתא עמיקתא הוא:

דהנה אמרו ז"ל (יומא ט'): מקדש ראשון מפני מה חרב מפני שהיו בו ע"ז גילוי עריות ושפ"ד, מקדש שני מפני שנאת חנם ללמדך ששקולה וכו'. ויש לומר שדוגמת שני חורבנות אלו היו במדבר חטא העגל וחטא המרגלים, ובעגל כתיב ויקומו לצחק ואמרו ז"ל (תדבא"ר פ' י"ג) אין צחוק אלא ע"ז ג"ע ושפ"ד, הגם שח"ו לא הי' מישראל אלא מע"ר מ"מ ישראל נענשו עליהם, חטא מרגלים הי' שמאסו בארץ ישראל שהיא מאחדת את ישראל להיות גוי אחד ולא נתערבו ישראל עד שעברו את הירדן, והיינו שמחטא העגל שעדיין נשאר רושם החטא וביום פקדי ופקדתי וזה מושך עוד ליצה"ר ג' עבירות אלו, וכן חטא מרגלים שלא נתכפר לגמרי מושך לחטא שנאת חנם. והנה כתב המהר"ל שמקדש ראשון הי' עומד בזכות ג' אבות וכאשר קלקלו בג' עבירות אלו שהן נגד ג' אבות אבדו מעלתם, ומקדש שני לא הי' עומד אלא בזכות כנסת ישראל וכאשר ע"י שנאת חנם פגמו בכנסת ישראל נחרב מקדש שני. ולפי"ז יש לומר דאחר חטא העגל שהוא בהתדמות חורבן בית ראשון מ"מ עדיין הי' נשאר בישראל כח כנסת ישראל, וע"כ נסכים שהקריבו בקרבנות ציבור הועילו לכל הכלל כולו להיתקן גם בגוף כנ"ל, אך אחר חטא המרגלים שהי' כעין חורבן בית שני שאבדו הכח הכללי, צריך כל איש ואיש להיתקן בפ"ע ע"כ צריך גם קרבן יחיד לנסכים: